

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De sociale betekenis van het Middelbaar Onderwijs.

II.

Wij hebben het vorige artikel over dit onderwerp besloten, door te wijzen op de vele jonge menschen, die via het M. O. geleid worden op een weg, waarvoor zij neiging noch capaciteiten bezitten.

Hiermee werd niet bedoeld op de moeilijkheden die zich dientengevolge tijdens de schooljaren voordoen.

Zeker zijn ook deze niet gering. De groote toevloed van leerlingen heeft dan ook zeer zeker tengevolge een daling van het peil; maar daar willen we het thans niet over hebben.

De oud-leerlingen van het M. O. hebben niet enkel noodig een plaats in de maatschappij, waar zij hun brood kunnen verdienen! Met een goede positie is niet alles in orde!

Hun wacht in het sociale leven een taak van groot gewicht. In 't algemeen kan gezegd worden, dat zij geroepen zijn tot de directe leiding van de massa des volks.

Hun positie wordt naar boven begrensd door hen, die een universitaire vorming ontvingen en naar beneden door wie niet veel verder kwam dan de lagere school. Zóó staat in de technische bedrijven de middelbaar gevormde tusschen den ingenieur en den werkman.

Niet enkel in beroep en bedrijf maar in heel het menscheijk gemeenschapsleven, behooren zij, die een middelbare vorming genoten, te zijn de directe leiders des volks.

Bij allerlei actie's moeten zij in dorp en stad vooraan staan, om van hun vorming te doen profiteren de massa, die deze ontbeerde.

Dit geldt in zeer bijzondere zin voor de leerlingen van het Christelijk M. O.

Er is een tijd geweest, dat de liberalen van allerlei kleur, het monopolie van meerdere ontwikkeling bezaten. Een ieder, die méér wis dan op de banken der lagere school geleerd werd behoorde tot het „denkend deel der natie“, en dat deel was liberaal.

Dientengevolge was de leiding van het volksleven in liberale handen. Niet enkel de functies, die door de openbare macht werden opgedragen maar alle leidende posities in het sociale leven werden ingenomen door de mannen van links. Nu was hierbij veel onrecht.

Een Bilderdijk kon geen hoogleraar worden en een man van hoogen geestesadel en fijnen wetenschappelijken zin als Groen van Prinsterer werd bij de benoeming van een curator voor de Leidse Universiteit kennelijk gepasseerd.

Maar er was hierbij ook armoede aan onzen kant. Wij stonden met leegte handen. Niet veel ontwikkeling, niet veel wetenschap konden wij bieden.

Als protest tegen het ons aangedane onrecht is toen na lange onderdrukking, door de geringen des volks geofferd voor een eigen hooger- en middelbaar-onderwijs.

Zoo zijn onze middelbare scholen geboren in strijd en lijden als vruchten van offers en geloof en zeer terecht kan ons christelijk volksdeel van de leerlingen vragen, dat ze in allerlei levenskringen vooraan zullen staan in den strijd tegen het ongelooft. In kerk en school, voor zending en evangelisatie, bij de veelzijdige openbaring van den arbeid der christelijke barmhartigheid en den strijd om de sociale gerechtigheid, bij den arbeid onzer jongelings- en meisjes-vereenigingen en den strijd voor de christelijke pers, en nog zooveel meer, is de plaats van de oud-leerlingen der middelbare scholen vooraan.

Ons M. O. vervult een Christelijk-sociale roeping door voor dit werk hare leerlingen kennis, liefde en belangstelling bij te brengen.

Zullen de oud-leerlingen van dit onderwijs voldoen aan de verwachtingen die, gezien de historie, zoo verklaarbaar en terecht zijn, dan moet aan twee voorwaarden worden voldaan.

In de eerste plaats moet de middelbare school bijbrengen geschiktheid en voldoende ontwikkeling om de resultaten van hoogere studie te kunnen verwerken en waardeeren.

En ten tweede moet er zijn liefde en belangstelling voor den rijken veelzijdigen arbeid, die door de kracht van het Christelijk geloof in onze samenleving is verricht.

Zoo komt dus voor „onze“ scholen het accent te liggen op het christelijke, omdat wij voor de toekomst de leiding der middelbaar gevormden niet kunnen ontberen.

Maar de zaak laat zich ook meer in 't algemeen bespreken. En dan mogen zeker, juist in verband met de groote sociale betekenis van het M. O., aan de leerlingen en aan de school hooge eischen gesteld worden.

De leerlingen moeten méér dan de massa des volks wier voorbeeld ze straks zullen zijn, vervuld zijn met lust en liefde tot den arbeid.

Hun plichtsgevoel moet het nu reeds mogelijk maken, dat zij, ook ongecontroleerd, hun arbeid verrichten.

Eigen belang en eigen genot moeten zij reeds thans leeren zien als ondergeschikt aan sociale belangen en het welzijn van de inrichting, groep of plaats, dat aan hun ter behartiging kan worden opgedragen.

Noodig is voor hen kennis van — maar vooral warme belangstelling voor — het sociale leven in zijn bonte verscheidenheid van vormen en uitingen en de school vervult in dezen hare sociale roeping naarmate het gelukt aan de leerlingen deze belangstelling bij te brengen. In meer dan één opzicht wordt ons M. O. bij het vervullen van deze taak gehandicapt.

Allereerst is daar het onderwijs-programma, dat zoo overladen is, dat alle zeilen bijgezet moeten worden om tijdig het eindpunt te bereiken. Een gelukkig verschijnsel is, dat in de laatste jaren enige differentiatie in de H. B. S. gebracht is en wij thans een type hebben, dat meer rekening houdt met de maatschappij.

Maar ook hier is binnen het raam van het programma geen bewegingsvrijheid voor het individu en ook hier zijn het zuiver kenniseischen, die over slagen of niet slagen beslissen en ontbrekt altoos aanraking met het werkelijke leven.

Speciaal voor het Christelijk M. O. is het zware verplichte programma een struikelblok om de leerlingen voor te bereiden voor hun taak als leiders van ons volk.

Een ander bezwaar is gelegen in het gehalte der leerlingen. Zeer veel ouders schijnen zich verplicht te achten om aan hun kinderen middelbaar onderwijs te doen geven, zonder te vragen of deze dat kunnen verwerken.

Zoo zijn ook hier de veel te velen, wier capaciteiten en belangstelling niet van dien aard zijn, dat zij geschikt geacht kunnen worden dit onderwijs te volgen.

Weten zij het al, met alle mogelijke hulpmiddelen, tot het eind-diploma te brengen, dan blijkt later toch, dat alle onderwijs betrekkelijk zonder sporen achter te laten aan hen is voorbijgegaan. Aanleg en bekwaamheden stempelen denzulk tot ondergeschikten en volgelingen en nooit zal eenig onderwijs van hen iets anders maken. In de maatschappij gaat er geen invloed en geen actie van hen uit en het is niet billijk de middelbare school enkel naar zulke resultaten te beoordeelen. Toch is het deze soort van leerlingen (en vergis ik me niet dan is dit een zeer groote groep), die de oorzaak is, dat de betere leerlingen niet verder komen.

De groote sociale betekenis van het M. O. maakt het noodig om te zien naar middelen om deze storende factoren weg te ruimen. Het steeds stijgend aantal leerlingen maakt reeds, afgezien van al het andere, eenige beperking raadzaam.

De capaciteiten van vele leerlingen zijn niet berekend op het programma.

De eischen van het sociale leven, doen, in verband met de plaats, die de leerlingen later moeten innemen, een opzettelijke voorbereiding noodig schijnen. En — laatst maar niet het minst — zal ons christelijk volksdeel, straks niet zeer teleurgesteld worden, dan is noodig, dat ook de school de leerlingen opzettelijk en met zorg voorbereidt voor de taak, die hun in het christelijk gemeenschapsleven wacht.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

School en tuchteloosheid.

Op haar Jaarvergadering in Juni 1925, besloot de Tucht-Unie een uitgebreid onderzoek in te stellen naar den omvang der tuchteloosheid in ons land en de middelen te overwegen, die tot verbetering zouden kunnen leiden. 't Spreek vanzelf, dat ook de school ter sprake kwam en Sub-Commissie II kwam met een uitvoerig rapport over School en Tucht. Ik wil daarop dezen keer de aandacht vestigen.

En der middelen, waardoor de school kan helpen, de tuchteloosheid te bestrijden, is al dadelijk de lectuur. Dieren plagen, planten vernielen, ongelukkigen bespotten, zijn bezigheden, die in het leesboek worden afgekeurd en die in de betrokken lessen gewoonlijk hun gerechte straf vinden. Bij de schrijffoorbeelden kan men zulke kiezen, die in korte regels vastleggen, wat betamelijk is in den omgang met planten, dieren en menschen. Waar een schooltuin is, kan men de zorgvuldige verzorging, die planten eischen, al zeer aanschouwelijk maken.

Misschien is de vraag gewettigd, of de school in deze richting niet wat meer kan doen dan tot dusver het geval is. Men heeft wel veel gevraagd naar aangename leesstof, maar was ze ook wel altijd nuttig. Zijn de kwajongensstreken in sommige boeken niet wat al te verdienstelijk voorgesteld, zoodat ze, om het maar zacht te zeggen, wel wat tot navolging prikkelden.

Van veel belang is natuurlijk ook de tucht, die op de school gehandhaafd wordt. Men kan hier zonder twijfel naar twee kanten fouten begaan. De zoetsappige onderwijzer, die maar meegaat en alles toegeeft en de leiding al gauw niet meer in handen heeft, is nog noodlottiger dan de onderwijzer, die de teugels wat al te strak houdt. Bij

heeft gedaan of psychologische intuïtie liet beslissen, kunnen wij niet uitmaken, maar zij heeft ons den dienst bewezen ons onder de „bestedelingen“ op te nemen. In ons „bestedelingshuis“, het net ingerichte Parkhotel, hebben we in vrije oogenblikken tijd om te werken en terwijl we, als we even naar buiten kijken over groene vlakke, den stroom van den trein zien kronkelwolven en heel de natuur ons schijnt te vragen: vindt ge mij in mijn neveljurk niet mooi, is mijn wazigheid niet leer, schrijven we rustig onze mémoires over het weinige, wat we totnogtoe te Assen doorleefden.

De Ure des Gebeds.

Voor vele afgevaardigden komt de Synode zeer ongelegen en betekent het bijwonen ervan geen geringe opoffering. Het is volstrekt onze bedoeling niet om eenigen schijn van verdienstelijkheid op ons te laden, wanneer wij verklaren, dat dit ook ons geldt. Maar om publiek onze verontschuldiging aan te bieden, dat wij te laat in Assen aankwamen om in de Ure des Gebeds en ook in de daarop gevolgde ontmoetingssamenkomst aanwezig te zijn. Wij konden ons niet eer van onzen arbeid losmaken.

Wat wij omtrent den Bidstond mededeelen is dan ook slechts gegrond op indrukken van anderen. Wie wij er ook over spraken, allen waren eenstemmig van oordeel, dat Dr de Moor van zijn delikate taak zich meesterlijk heeft gekweten. Of, zoo men in dit verband het woord „meesterlijk“ liever niet hoort, wat wij tot op zekere hoogte zouden kunnen billijken, kan men ook zeggen, dat hij naar de gave der wijsheid en der voorzichtigheid, welke hem geschonken is, het Woord heeft bediend. Het was voorzeker niet gemakkelijk om in deze omstandigheden een woord te spreken, dat niemand ergernis gaf en dat toch niet slap en onbeslist was. Als men het verslag naleest en bovenal de preek zelf onder de oogen heeft gehad, zal men moeten toestemmen, dat dit aan den voorganger in de Ure des Gebeds is mogen gelukken. Trouwens, Dr de Moor heeft, gelijk door allen erkend zal worden, het zeldzame donum objectivitis. Natuurlijk is dit geen passe-partout, dat hij alle gelegenheden dienst kan doen. Dikwijls is partij kiezen geboden. Dr de Moor kan dat, gelijk hij meermalen bewezen heeft, ook Maar in een geval als dit, waarin ieder, die oprecht voor God wil leven, ook bij verschil van gevoelen moet kunnen meebidden, moet men zich tot op zekere hoogte boven de partijen kunnen opheffen. En wij zijn Gode dankbaar, dat dit is geschied. De majesteit van de waarheid Gods legde beslag op de verandering. In eerbiedige stilte hoorden de talrijke aanwezigen den voorganger aan en werden onder de werking van den Geest in de stemming des gebeds gebracht.

Gekiëkt.

Toen wij Dinsdagmorgen ons naar de kerk aan den Zuidersingel begaven, waar de Synode haar zittingen zou houden, zagen we, hoe vóór den ingang van het kerkgebouw eenige fotografen stonden geposteerd, die met hun apparaten allerlei looverkunsten uitvoerden. Het ligt in den aard der zaak, dat de afgevaardigden er niet bijzonder op gesteld waren om gefilmd te worden. Sommigen deden dan ook pogingen om er aan te ontkomen. Zoo vernamen we, dat een van de Synodeleden, toen de lens op hem werd gericht, dadelijk zijn hoofddekseel voor zijn aangezicht hield. Of de operateurs hem niet te vlug zijn af geweest zal nog moeten blijken. Tenminste heeft het ochtendnummer van één der groote bladen bewezen, dat niet ieder erin geslaagd is de aanvallen te pareeren. Een der praeadviserende leden wilde zich met een ander voorwerp dan zijn hoed „behoeden“ tegen het filmmappaat, maar het heeft niet mogen baten. Het zal hem wel verrassen, dat hij al genomen was, nog vóór zijn arm de opheffende beweging had gemaakt. Zelf hebben we er flink den pas in gezet en ons zooveel mogelijk in de flank en in den nek laten zien, maar hoe wij het er af gebracht hebben, zal wel een der volgende ochtendbladen leeren.

Hoog nemen we zulke dingen niet op. 't Is alleen jammer, dat men daardoor de zeer ernstige zaak, waarover de Synode te oordeelen heeft, op die manier in de sensationele sfeer zoekt te trekken. Dat is ons egnig bezwaar. Voor het overige laten zulke liefhebberijen ons koud. Zelfs hebben wij later, toen een fotograaf ons telkens lastig viel met het verzoek even stil te blijven staan, om zijner onbeschaamdheid wil gedurende een momentje voor hem geposeerd. Toen waren wij van hem af en werden niet langer hinderlijk gevolgd.

Openingswoord.

P. S. Daareven ontvangen wij bericht, dat Dr de Moor, die den geheelen dag een zeer gewichtige commissievergadering heeft geleid, plotseling zeer ernstig ongesteld is geworden. Om nadere informatie in te winnen, moeten we hier ons artikel afbreken.

HEPP.

de geboden vor.

en vele waren. d krachtig was. ijding, zou God naastig, verras- 't denken kun ordt.

G. R. K.

n deze rubrie de persversla nomen, wel in

cht, zal in deze it, maar alleen rking verdient. en zekere sub ten slotte altijd

door controlee gestreefd word et tot eenzijdig n zin leidt.

beure, wij bli e personen, de sionen in geen zullen wij mis de meeningen.

Assen.

ze mooiste pro

g van natuure n het Noorden. eidt, de plaats wil doorbra

Men kan het n. Rustige ree de soorten. Mo overvingen ge steeds schuch

zegen, dat he ten laste leg moet de verla ologischen we

travagante, he nte, het fantas 's daaraan lo komen vestige dit ook nite

en het uiterlike de plaats zel een vriendelike et op haar best

je“ zou iemand n. En wie hier oor Plein 1815, de drukke win

bijzonder tre ensverandering ats gevuld zie ak daarbij ont n breeds lanen

die den zome der zijn lomme. intieme plekje n Assen waar

Assen, dat z omen. De kerk enerale Synode trecht in 1925 vvrouw te zij

tijd zouden ko egering“ niet op en. Wij hebben n ook wel onze h mag dadelij

niets liet me was. Natuurlijk an de boomse e heeft zij har t in de puntje

der Synodeleden bij de leden van verteld hebben een of andere er het vuur ve

zijn geen ge r en gastvrouw rzaamheid too

gang is, wo en zit er som meele huis niet it van een hu

's ayons zou en. Heeft men er werk te ver

beklaagt men m tot last krige e hoop, dat hi

besteed. Of de elijke telepatie